

Täysistunto

Keskiviikko 26.10.2022 klo 14.00—18.33

13. Hallituksen esitys eduskunnalle sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 237/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ja vielä keran, ministeri Sarkkinen. Esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.34 **Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Hanna Sarkkinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä olevan esityksen tavoitteena on toteuttaa 64 miljoonan euron säästöt sairausvakuutuksen yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksiin vuoden 2023 alusta lähtien. Osa yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksiin käytetyistä varoista kohdennettaisiin uudelleen hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen kattamaan vanhuspalveluiden vahvistamiseen tarvittavaa rahoitusta. Säästöjä ei kohdennettaisi mielenterveyden palveluihin tai suun terveydenhoitoon.

Esityksen mukaan kaikki yleis- ja erikoislääkärin vastaanotokäynnit olisivat jatkossa korvattavia yhtenäisen korvaustaksan mukaan ja erikoislääkärikorotus poistuisi psykiatrian erikoislääkärin vastaanottoja ja toimenpiteitä lukuun ottamatta. Jatkossa yleis- ja erikoislääkärin vastaanotot korvattaisiin noin kahdeksan euron korvaustaksalla. Psykiatrian erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin vastaanotot korvattaisiin kuitenkin yhä nykyisten erikoistaksojen mukaan. Psykoterapiat pysyisivät korvattavina sekä yleis- että erikoislääkärin antamana. Muut kuin psykiatrian erikoislääkärin tai suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tai hammaslääkärin tekemät toimenpiteet eivät olisi enää korvattavia. Tutkimuksen ja hoidon korvauksista suurin osa poistuisi, ja jäljelle jääviä korvauksia koskee sama reunaehto kuin lääkärinpalkkioiden korvauksia, eli mielenterveyspalveluihin ja suun terveydenhuoltoon ei kohdisteta säästöjä. Korvattaviksi jäisivät lääkärin määräämät psykologin tutkimukset sekä psykiatrian tai suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tai hammaslääkärin määräämät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi sairausvakuutuslain säännös, joka koskee oikeutta korvaukseen muussa kuin EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä annetun sairaanhoidon kustannuksista.

Asiakassiirtymien aiheuttamien kustannusten kattamiseksi on kohdistettu kymmenen miljoonaa euroa hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen. Asiakassiirtymiä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

arvioitu aiempien yksityisen hoidon korvausten leikkausten vaikutusten perusteella, mutta vaikutuksissa voi olla myös alueellista vaihtelua.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelypuheenvuorosta. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

17.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään kehuttu edustaja Sarkkisen esityksiä, [Jari Myllykoski: Ministeri!] mutta tätä ehdotusta ei voi kannattaa eikä kehua. Kela-korvausten romuttaminen on niin palvelujen käyttäjien kuin julkisen talouden kannalta järjetöntä. Jos Kela-korvausjärjestelmää ei olisi keksitty, se olisi syytä keksiä. Yli kolme miljoonaa vuosittaista Kela-korvattua yksityislääkärikäyntiä kertoo näiden palveluiden tarpeesta. Korvauksia tarvitsevat erityisesti ikäihmiset, naiset ja pienituloiset. Sairaanhoidon Kela-korvausten leikkaus tulee ruuhkauttamaan entisestään julkista terveydenhoitoa ja heikentää pienituloisten pääsyä erikoislääkärille tai fysioterapiaan. Kela-korvaukset ovat poistumassa ministeri Sarkkisen esityksen mukaan kokonaan esimerkiksi yksityisistä fysioterapiakäynneistä, säde- ja sytostaattihoidoista, monista laboratoriotutkimuksista ja kuvantamiskäynneistä. Leikkaukset kohdistuisivat erityisesti gynekologi- ja silmälääkäripalveluihin, joihin on vaikea edes päästä julkisessa terveydenhuollossa.

Tämä esitys on saanut huomattavan laajaa kritiikkiä lausuntokierroksella. Sitä vastustavat esimerkiksi Kela, Kuluttajaliitto, Kuntaliitto, terveydenhuoltoalan yritykset ja alan ammattiliitot. Parlamentaarisisessa työryhmässä vielä viime vuoden lopulla vallitsi yksimielisyys siitä, että näitä leikkauksia ei toteutettaisi.

Kela-korvausten taso on tosiasiallisesti jo tällä hetkellä riittämätön. Kuitenkin ne ovat toimineet kannustimena käyttäen myös omia varoja terveydenhuollon rahoittamiseen. Yhteiskunnan kannalta esimerkiksi Kela-korvattu lääkärikäynti tulee edullisemmaksi kuin julkisen terveydenhuollon lääkärikäynti. Tavoitellut säästöt tulevat kääntymään lisäkustannuksiksi, kun tarve toimeentulotukeen kasvaa, hoitojen aloitus pitkittyy, sairauspäiväraha-kaudet pitenevät ja iäkkäiden toimintakyky heikkenee. On täysin ilmeistä, että leikkauspäätös nousee periaatteellisesta ideologisesta vastustuksesta yksityisiä palveluita kohtaan.

Tämä esitys aiheuttaa perustellusti paljon huolta terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa, ja valitettavasti tämä esitys lisää tarpeetonta kuormitusta jo entisestään raskaasti paineistettuun julkiseen terveydenhuoltoon. Kela-korvaukset ovat ainoa järjestelmä, jolla yksityispalveluita voidaan tarjota samoin perustein kaikilla hyvinvointialueilla.

Tämä käsiteltävä esitys tulee vahvistamaan isojen terveyspalveluyritysten dominanssia. Kaikkein hyvätuloisimmat voivat kyllä käyttää yksityisiä palveluja ilman korvauksiakin, mutta nimenomaan pienituloisten ja keskituloisten kannalta tämä on ongelmallinen. Ja tämä esitys myös hylkää kustannustehokkaat pienyritykset ja ammatinharjoittajatoiminnan. Kela-korvausten soisi jatkossakin olevan joustava työkalu käytettäväksi julkisen sektorin tueksi tarpeiden mukaan.

No, palvelusetelit ovat kyllä hyvä instrumentti, mutta ne eivät ole tämän Kela-korvausjärjestelmän vaihtoehto. Ne eivät taivu nopeaan hoidon tarpeeseen. Mahdollisuus setelin saamiseen on rajallinen, eikä toivottua palvelua aina olekaan saatavilla, ja se on hyvinvointialueen päätöksistä riippuva.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Kela-korvausten poistuminen etenkin laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista saattaa muodostua esteeksi asioida yksityisissä terveyspalveluissa. Ne ovat potilaille iso kuluerä, koskevat lähes kaikkia erikoisalaja, ja jo pelkästään kuvantamistutkimusten vuoksi potilaita tulee ohjautumaan yhä enemmän erikoissairaanhoidon jonoihin ja kiireellisissä tapauksissa päivystyksiin.

Kela-korvausjärjestelmää pitäisikin pikemminkin vahvistaa ja siten edistää korvausten käyttöä yksityisissä terveyspalveluissa. Hoitojonot ovat pandemian jäljiltä pitkiä, ja hoitajat kaikkoavat alalta liiallisen työkuorman vuoksi. Palveluruuhkasta ei selviydytä kunnialla ilman yksityisen palvelutuotannon tukea. Sote-uudistuksen alkaessa julkiset palvelut ovat muutenkin jättimäisten muutosten edessä, joten tämä on vielä erityisen huono ajankohta lähteä romuttamaan toimivaa Kela-järjestelmää ja poistaa yksityisen sektorin käytön kannusteet. Juuri nyt tarvitaan kaikki voimat käyttöön hoitojonojen purkamiseksi, ei tällaisia ideologisia toimia, jotka hankaloittavat hoitopääsyä entisestään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

17.43 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvostamani ministeri Sarkkinen on ollut kovin ahkera, mutta tämän esityksen olisitte voineet jättää tekemättä. Mielestäni eduskunnan pitäisi tämä esitys hylätä. Hallituksen esittämä valtava Kela-korvausleikkaus on vastuuton: yhä useampi ihminen sysätään tylästi terveydenhuollon pitkään jonoon. Eduskunnan on budjettikäsittelyssä pysäytettävä tämä hallituksen ilmeisen ideologinen esitys, palveluiden heikentäminen tilanteessa, jossa hoitojonot ovat ennätyksellisen pitkät ja terveydenhuolto on jo vahvasti kuormittunut ja kriisiytymässä ja monin osin hoitohenkilöstöpula on valtava ja hoitohenkilöstö, koko sote-henkilöstö, on jaksamisessaan veitsenterällä. Mielestäni tämä esitys on hyvin kylmää politiikkaa, ja kyllähän tämä on myrkyä pk-yrittäjille, ammatinharjoittajille. Esimerkiksi kuntoutus on hyvin pitkälle pk-yrittäjien, ammatinharjoittajien varassa, ja tässä nyt Kela-korvaukset poistetaan kokonaan fysioterapiasta.

Hallituksen talouspolitiikka on kyllä umpikujassa, kun nyt täällä käsittelyssä olevalla leikkausesityksellä etsitään epätoivoisesti puuttuvia euroja vanhusten palveluihin leikkaamalla sitten sairaiden palveluista muualta terveydenhuollosta. On käsittämätöntä, että runsaasta velanotosta ja rahanjaosta huolimatta hallituksen päävaalilupaus vanhusten palveluiden hoitajamitoituksesta on jäänyt rujuosti ilman riittäviä määrärahoja, ja tässä sitten ollaan leikkaamassa terveydenhuollosta. Hoitojonoja pitäisi lyhentää ja hoitopääsyä edistää, mutta nyt hallitus toimii aivan päinvastoin. Kela-korvauksen leikkaaminen johtaa julkisten palveluiden kuormittumiseen entisestään, kun yhä useampi siirtyy yksityisestä palvelusta julkisen palvelun jonoon. Seurauksena on mitä ilmeisimmin palveluiden heikentyminen, julkisen terveydenhuollon kustannusten kasvu ja todellakin henkilöstön lisäkuormittuminen julkisella sektorilla.

Tämä esitys, jonka on arvioitu asiantuntijoiden mukaan pahentavan hoitovelkaa ja vaikeuttavan hoitopääsyä, sai lausunnoilla odotetusti murskatyrmäyksen. Taisi olla SOS-TE, joka ikään kuin vaaleanvihreää näytti mutta totesi myöskin, että pelkää palveluiden heikentyvän. Hallituksen omissakin lakiesityksen perusteluissa arvioidaan tämän esityksen lisäävän eriarvoisuutta ja yksityisten sairauskuluvakuutusten käyttöä. Eli tämä esitys murentaa pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaamme ja ajaa meidän terveydenhuoltoa kohti Amerikan mallia: yhä useampi ottaa yksityisen sairauskuluvakuutuksen. Siihen kai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

killä ei ole varaa, ja se ei suinkaan ole kyllä se suunta, mihin kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa suomalaista terveydenhuoltoa viedä. Me haluamme ylläpitää verovaroin rahoitettua terveydenhuoltoa, jossa julkisella sektorilla on päävastuu mutta jossa voivat yrittäjät, yritykset ja ammatinharjoittajat tarjota reiluin pelisäännöin myöskin palveluita.

Koronan tuoman hoitovelan purkamiseksi ja julkisen terveydenhuollon kuormituksen keventämiseksi ja ylipäättään terveydenhuollon toimimiseksi pitäisi Kela-korvauksia päivävastoin nostaa ja ottaa laajemmin käyttöön myöskin palvelusetelit, niin että ihmiset saisivat tarvitsemansa hoidon. Mutta kyllä Kela-korvaus on ketterä väline, ja kuten täällä edustaja Räsänen sanoi: jos Kela-korvausta ei olisi, se pitäisi keksiä. Ja nyt kun se on, sitä ei pidä romuttaa, vaan päivävastoin sitä pitäisi nostaa.

Eriarvoisuus hoitoon ja palveluihin pääsyssä on todella suuri epäkohta maassamme, ja jotta me voimme turvata lakisääteiset palvelut yhdenvertaisesti kaikille, me tarvitsemme julkisen sektorin rinnalle kumppaniksi yrityksiä ja kolmannen sektorin toimijoita, järjestöjä. Meidän pitää ottaa kaikki voimavarat käyttöön, ja on käsittämätöntä, että tilanteessa, jossa terveydenhuolto on kriisiytymässä, hallitus vähentää niitä toimia, joilla ihmiset palveluihin voisivat päästä. Jos katsotaan Kela-korvausta, niin se on monin tavoin parantanut palveluiden saatavuutta ja helpottanut julkisen sektorin painetta.

Arvoisa puhemies! Totean, että Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Akava, STTK ja SAK ovat todenneet, että korvausten poistaminen pahentaisi julkisten terveystalouden saata-
vuusongelmia. Suuresti arvostettu SAK:n asiantuntijalääkäri Työläjärvi on vakavasti varoittanut Kela-korvauksen poiston katastrofaalisista seurauksista ja lausunut, ettei korvausta tulisi missään nimessä poistaa sote-uudistuksen toimeenpanon yhteydessä. Ihmettelen, että te ette kuuntele asiantuntijoita. Tämä esitys on täysin tyrmätty. Tämä vaikeuttaa hoitoonpääsyä. Tästä kärsivät kaikkein eniten heikoimmassa asemassa olevat ihmiset. En löydä yhtään perustelua tähän esitykseen, ja näyttää siltä, että vain tuo ideologinen asenne yrityksiä kohtaan saa sulkemaan silmät ihmisten hädältä ja siltä kriisin syventämiseltä, johon tämä esitys suomalaisen terveydenhuollon johtaa.

Arvoisa puhemies! Ilmeisesti käytössä oli viisi minuuttia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seitsemän.

Seitsemän minuuttia. — Sitten ehdin vielä sanoa tässä sen, mikä täällä on todettakin jo, että viime vuonna kaksi miljoonaa ihmistä käytti Kela-korvattuja terveydenhuollon palveluita ja Kela-korvaus on mahdollistunut noin 3,4 miljoonaa käyntiä lääkärin vastaanotolla. Kela-korvausta maksetaan sosioekonomiseen asemaan katsomatta kaikille suomalaisille, eli se on hyvin yhdenvertainen, ja se on erityisen tärkeä vähävaraiselle. Usein sanotaan, että kun korvaus on noin pieni, niin eihän sillä ole mitään käyttöä, mutta voin sanoa, että naapurissani asuva eläkkeellä oleva sairaanhoitaja sanoi, että hän haluaa pitää itsestään huolta. Hän käyttää pienen eläkkeensä siihen, että hän voi saada niitä terveystalouden palveluita, joita hän tarvitsee. Hän käyttää myöskin yksityistä terveydenhuoltoa, ja ne korvaukset, joita hän on saanut, ovat tärkeitä hänen taloudellensa: parilla kymppillä yksinäinen ihminen hankkii vaikka monen viikon ruuat. Se pitäisi nyt hallituksen ymmärtää, ja tuntuu, ettei ymmärretä ihmisten taloustilannetta, tämän korvauksen merkitystä.

Sanon lopuksi, että näyttää siltä, että hallitus ei ymmärrä suomalaisten arkea eikä sitä, mikä merkitys yrittäjien työllä ja yksityisellä sektorilla on suomalaisten mahdollisuuksiin saada tarvitsemansa palvelut. Joko tätä ei ymmärretä, arvoisa ministeri, tai sitten siitä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

piitata. Tosiaan moni käyttää yksityisen terveydenhuollon palveluita sen takia, kun ei muita palveluita ole saatavilla.

Lopuksi totean, että eihän tuo kymmenen miljoonaa euroa, [Puhemies koputtaa] joka ohjataan hyvinvointialueille kattamaan tämän esityksen isoa lommaa, tule riittämään. Se on aivan selvää, [Puhemies: Kiitoksia!] ja toivon, että ministeri sen myös itse myöntää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

17.50 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys Kela-korvausten alas ajamisesta on aivan hölmöläisten hommaa. Julkinen terveydenhuolto on vaikeuksissa: hoitoon pääsy takkuilee ympäri Suomen. Ukrainan sota on pahentanut tilannetta. Meille on tullut pakolaisia ja tulevaisuudesta ei ole tietoa. Sote-palvelujen siirto hyvinvointialueiden vastuulle ensi vuoden alusta lisää riskikerrointa palvelujen turvaamiselle entisestään. Tässä tilanteessa on järjetöntä vähentää Kela-korvauksia ja osittain ne myös täysin romuttaa. Kela-korvaukset ovat toimiva ja tehokas tapa tuottaa palveluita ja vähentää julkisen terveydenhuollon painetta, siksi korvauksia pitäisi mieluummin korottaa kuin poistaa.

Vaikka Kela-korvaus on nykyisin pieni, sillä on kuitenkin merkitystä. Esimerkiksi silmä lääkäriin tai gynekologin palveluja on käytännössä jokseenkin mahdotonta saada julkisesta perusterveydenhuollosta. Ikäihmiset tarvitsevat silmä lääkäreitä: se on suurin käyttäjäryhmä näissä palveluissa. Ja gynekologin palvelut, onko tämä edes tasa-arvon mukaista? Monen naisen siis, jos haluaa saada gynekologin palveluita, on hankittava ne yksityisesti. En usko, että julkisesta terveydenhuollosta gynekologipalveluita on saatavissa, kuin vasta siinä vaiheessa, että on epäily esimerkiksi syöpätaudista.

Myös lapsiperheille Kela-korvaukset ovat tärkeitä. Sairaana lapsen kanssa ei haluta mennä jonottamaan julkiseen terveydenhuoltoon, vaan hankitaan monesti apu yksityiseltä siitä riippumatta, onko perheellä vakuutusta vai ei. Tämä on tietenkin järkevää myös yhteiskunnan kannalta ja sairauspoissaolojen estämiseksi.

Olen aiemmassa työssäni tehnyt myös yksityisellä työtä ja voin kertoa teille, että siellä käy ihan tavallisia ihmisiä vastaanotolla: opettajia, hoitajia, bussinkuljettajia. Eivät he ole mitään varakasta väkeä, vaan ihan tavallista keskituloista tai alempituloistakin työntekijäryhmää, jotka eivät ole käyneet siellä työterveyshuollon asiakkaina vaan nimenomaan yksityisasiakkaina. He ovat valmiita sen verran satsaamaan kuitenkin itse siihen sairaanhoitoonsa, kun he tietävät, että yhteiskunta sitä myös vähän tukee ja että he saavat palvelun sujuvasti.

Myös työterveyshuollon piirissä olevia hakeutuu Kela-korvattaviin palveluihin, jos työterveyshuollon sopimus kattaa vain lakisääteisen minimitason, kuten usein on erityisesti esimerkiksi kunnallisilla työnantajilla. Työterveyshuolto yksityisellä puolella ei suoraan tarkoita sitä, että heillä olisi niin sanottu täysi kattaus, vaan siellä voi olla vain lakisääteiset työterveyspalvelut. Pidän sekä poliitikkona että lääkäriä tätä esitystä vastuuttomana ja hyvin arveluttavana.

Eduskunnassa oli myös parlamentaarinen työryhmä, joka käsitteli monikanavarahoitusta, ja sen työryhmän lausunto oli yksimielinen. On syytä odottaa, että hyvinvointialueet saavat ensin toimintansa kunnolla käytiin ennen kuin muita suuria muutoksia lähdetään edes pilotoimaan. No huh hei, tämä paperi heitettiin sen siliän tien roskeeseen, kun ideologia otti paikkansa hallituksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Arvoisa puhemies! Vuonna 2020 Kela rahoitti 90 miljoonalla Kela-korvauksia. Valtio saa kymmenen kertaa lääkärikäyntejä sillä summalla, mitä tällä hetkellä yksi käynti julkisessa terveydenhuollossa maksaa. Tässä tilanteessa, jossa meillä on mittavat hoitojonot, terveydenhuolto on kriisissä, henkilöstön saatavuus on erittäin suurissa vaikeuksissa, on suorastaan vastuutonta lähteä poistamaan Kela-korvauksia ja lisäämään painetta julkiselle terveydenhuollolle. Tällä toimenpiteellä ajettaisiin ne loputkin työntekijät pois sieltä julkiselta sektorilta.

Kela-korvaus on myös hyvin vähän byrokratiaa sisältävä, eli meillä on selkeä korvaus-systeemi: korvaus menee Kelan kautta, ja suoraveloitus suoraan myös näiltä yksityisiltä lääkäriasemilta. Eli tämä ei kuormita julkista terveydenhuoltoa. Palvelusetelit on hyvä tapa, mutta se kuormittaa julkista terveydenhuoltoa. Se aiheuttaa siellä hallinnollista kuormaa toisin kuin Kela-korvaukset, ja sen takia tätä myös laajalti kannatetaan.

Tämä esitys poistaa myös fysioterapiasta saatavan korvauksen ja kaikki hoidot ja tutkimukset. Eikö hallitukselle ole työkyvyn ylläpitäminen tärkeää? Jotta meillä on työkykyisiä työntekijöitä, niin heitä tarvitsee myös pitää kunnossa.

Lausuntopalaute tästä esityksestä oli tyrmäävää. Jos oikeasti haluttaisiin kuulla asiantuntijoita, niin ministeri Sarkkinen ja hallitus vetäisivät tämän esityksen kokonaan pois eduskunnasta. Tällä ei saada aikaan mitään muuta kuin vahinkoa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys pitää hylätä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.57 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä, mitä täällä on ollut nämä viimeisimmät puheenvuorot, että yksityisen sairaanhoidon Kela-korvauksiahan olisi korotettava, eikä missään nimessä vähennettävä.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti viime syksynä, vuosi sitten, parlamentaarisen työryhmän, jonka tavoitteena oli terveyspalveluiden monikanavarahoituksen purkaminen. Työryhmän yhtenä tehtävänä oli miettiä, mitä tapahtuu yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksille, niin kutsuille Kela-korvauksille. Ennakolta tiedettiin, että osa eduskuntaryhmistä haluaa lopettaa Kela-korvaukset. Nykyhallitushan oli jo siinä vaiheessa... Kun oli tämä parlamentaarinen työryhmä, niin me tiesimme, että hallitusohjelmassa oli kirjaus, että on päätetty vähentää korvauksia.

Parlamentaarisen työryhmän loppumietintö julkistettiin sitten siinä ennen joulua. Me kokoomuksen edustajat ja kristillisdemokraattien edustaja jätimme tähän työryhmän mietintöön esityksen, että yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksia korotettaisiin perus- ja erikoissairanhoidon palvelujen saatavuusongelmien ja koronapandemian aikaansaaman hoitovelan kasvamisen vuoksi.

Miksi Kela-korvauksia pitäisi korottaa eikä vähentää? Syy on aivan ilmiselvä. Koronan jäljiltä on kehittynyt esimerkiksi suun terveydenhuoltoon lähes kahden miljoonan potilaskäynnin palveluvelka vuonna 2020. Syöpärekisterin alustavien ennakkotietojen mukaan vuonna 2020 uusia syöpiä todettiin 1 200 tapausta vähemmän kuin aiempina vuosina, vaikka ennusteen mukaan syövät lisääntyvät koko ajan. Jokainen ymmärtää, että syöpien määrä ei ole vähentynyt — niitä vain ei ole vielä löydetty. Yli puoli vuotta jonottaneiden osuus kaihileikkausjonoissa ja polvien ja lonkkien tekonivelleikkauksiin on myös kasvanut. Niin ikään väestön kroonisten sairauksien hoitovelka on kasvanut ja monet diagnoosit viivästy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

neet. Hoitamattomana kun sairaudet pahenevat, ne aikaansaavat inhimillistä kärsimystä ja lisäävät kustannuksia entisestään.

Tämä parlamentaarinen työryhmä, josta mainitsin, ei onneksi päättänyt lopettaa Kela-korvauksia, vaikka sellainenkin pelko meillä vähän oli siellä, vaan päätyi mietinnössään ai-noastaan seuraamaan sote-uudistuksen toimeenpanon edistymistä ja että ”palataan sitten”. Mutta miten kävikään? Hallituspuolueitten edustajat jättivät kertomatta, että he aikovat kuitenkin pitää kiinni siitä, mikä hallitusohjelmassa oli sovittu, eli että näistä Kela-korvauksista napataan hoitajamitoituksen rahoittamiseen. Siis todella te teette sen nyt ja toteutatte sen hallitusohjelman kirjauksen, vaikka te olette muuttaneet tätä ympärivuorokautisen hoivan mitoituksen voimaantuloa. Ei nyt niitä rahoja tarvitsisi sieltä napata, kun meillä on todella vaikea tilanne.

No, en valitettavasti voi ajatella mitään muuta kuin että tässähän nyt ei ole järjen hiven-täkään. En voi ymmärtää mitään muuta — tässä on ideologinen syy, miksi tämä tehdään. Tämä on tiedetty jo alun perinkin, ja nyt tämä ideologia alkaa olla jo terveydelle vaarallista.

Parlamentaarisen työryhmän mukaan tätä yksityisen sairaanhoidon korvausjärjestelmää ja sen rahoitusta voidaan tarvittaessa uudistaa vasta sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä vastuu on siirtynyt hyvinvointialueille ja on päästy hyvin käyntiin. Ja me todettiin yhteisymmärryksessä, että tässä yhteydessä voidaan vasta miettiä, mitä näille korvauksille pitää tehdä. Näin siis totesi parlamentaarinen työryhmä syvässä yhteisymmärryksessä, mutta mitä sitten tapahtuukaan — on perin erikoista, että te todella tuotte tänne esityksen, että nyt niitä Kela-korvauksia oikeasti sitten vähennetään, vaikka meillä perus- ja erikoissairanhoidon saatavuudessa on ongelmia, tilanteessa, jossa sote on siirtymässä kunnilta hyvinvointialueille, eikä kukaan tiedä, miten tulevaisuudessa julkiset palvelut pelaavat. Hoitojonot ovat kasvaneet ja niin edelleen, kuten tuossa äsken totesin.

Sairanhoidon Kela-korvauksia käyttää vuosittain noin kaksi miljoonaa suomalaista. Näiden vähentäminen kasvattaa hoitojonoja, kun merkittävä osa yksityisistä lääkäri- ja hammaslääkärikäynneistä siirtyy julkisten terveyspalvelujen piiriin. Muun muassa Elinkeinoelämän Keskusliitto sekä palkansaajien keskusjärjestöt Akava, STTK ja SAK vastustavat vahvasti monikanavarahoituksen purkamista ja Kela-korvausten poistamista ja vähentämistä. Järjestöjen mukaan korvausten poistaminen ja vähentäminen pahentaisivat julkisten terveyspalvelujen saatavuusongelmia sote-uudistuksen toimeenpanon kriittisenä ajankohtana.

Ja muistutan vielä senkin, mitä me kuultiin siellä parlamentarisessa ryhmässä: Kela-korvausten merkityksestä on tehty ihan väitöskirjatasoista tutkimusta, ja sekin tukee sitä, että Kela-korvaukset kannattaa säilyttää. Tästä on paljon tutkittua tietoa — kannattaisi, kun hallitusohjelmassakin vielä sanotaan tutkittuun tietoon perustuva päätöksenteko.

Elätelin jo välillä, arvoisa puhemies, toivetta siitä, että hallitus tulisi järkiinsä ja unoh-taisi nyt tällä kertaa tämän ideologisen. Olin jo innostunut asiasta, ja lohduttelin jo, kun huomasin, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Markus Lohi oli jo sitä mieltä, että Kela-korvauksiahan pitäisi nostaa — minä jo taputin itsekseni käsiä. Mutta mitä vielä, kyllä se vain Markus Lohikin ideologiaan sortui. Elikkä tämä on aivan turha ja tyhmä teko tässä vaiheessa. Pitäisi katsoa Kela-korvauksia sitten, kun mennään sinne hyvinvointialueille ja saadaan pari vuotta siihen, rullaako se vai eikö rullaa. Ja minun mielestäni silloin, kun ideologia alkaa olla terveydelle vaarallista, pitäisi hälytyskellot soi-da. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen.

18.03 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. On syytä muistaa, että näitä yksityisen hoidon Kela-korvauksia on leikattu myös edellisten hallitusten toimesta, ja sieltä myös voimme arvioida näitä asiakassiirtymiä, jotka eivät ole olleet kovin mittavia. Jatkossa lääkärikäyntien käyntikorvaus olisi noin kahdeksan euroa ja suun terveydenhuollon korvauksiin ei tehdä muutoksia.

Kela-korvausten taso on siis aiempien leikkausten jälkeen jo nyt varsin pieni, keskimäärin noin 14 prosenttia. Näin vaikka reilun satasen lääkärikäynnistä on saanut korvausta parikymppiä. Monille pienituloisimmille suomalaisille jo nyt hyvin matala korvaustaso ei ole mahdollistanut yksityisten palveluiden käyttöä. Pienituloisten kannalta olennaisinta on hoitoonpääsy julkisessa terveydenhuollossa, jossa asiakasmaksuja säädellään lailla.

Myös julkisesti järjestetyssä terveydenhuollossa yksityisiä palveluita voidaan käyttää ja käytetäänkin palvelusetelien ja ostopalveluiden kautta, ja näen, että tämä tapa hyödyntää yksityistä terveydenhuoltoa on tasa-arvoisempi tapa, kun asiakasmaksut ovat säänneltyjä. Perusterveydenhuollon hoitotakuuta ollaan juuri säätämässä, ja sen on tarkoitus parantaa perusterveydenhuollon hoitoonpääsyä, ja siihen suunnataan myös ihan mittavasti varoja. Hyvinvointialueet voivat järjestää nämä palvelut sitten itse tai ostaa palveluita yksityisiltä. Pienituloisten ja myös terveydellisen tasa-arvon kannalta on olennaista, että julkinen terveydenhuolto ja hoitoonpääsy siellä saadaan kuntoon.

No, miksi tämä esitys nyt annetaan? No siksi, että me saamme lisää rahaa hyvinvointialueille palveluiden järjestämiseen. Näitä säästettyjä varoja siis siirretään vahvistamaan hyvinvointialueiden rahoituspohjaa.

No, onko kyse ideologisesta politiikasta? [Juha Mäenpää: On!] Huomautan, että myös kokoomuksen ollessa hallituksessa näitä Kela-korvauksia on leikattu, eli voinette suunnata kysymyksen myös itsellenne, sillä samalla asialla tässä on oltu aikaisemminkin.

Parlamentaarinen ryhmä ei työssään ottanut kantaa korvausten tasoon tai niihin tiedossa olleisiin leikkauksiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.19.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 13 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Mäenpää.

18.19 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä lakiesitys 237/2022, ja siinä esityksen pääasiallinen sisältö on, että muutetaan sairausvakuutuslakia. Tässä on tämmöinen hyvin vasemmistosävytteinen ideologia, että halutaan viedä yksityisiltä lääkäri- ja terveydenhuollon toimijoilta Kela-korvaus kokonaan pois vähän alasta riippuen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

On vaikea käsittää, että tämä hallituksen esitys tehdään juuri nyt, samanaikaisesti kun terveydenhuolto käy läpi isoa muutosta. Terveydenhuolto muuttuu sillä tavalla, että alueet on jaettu hyvinvointialueisiin, ja nämä näyttävät hyvin vahvasti siltä, että se on taas ollut keskustalaista ideologiaa ja sillä on pyritty siirtymään tämmöisiin maakuntamalleihin ja on haluttu turvata keskustan kannatusta heidän voimakkailla alueillaan, eli tällainen va-semmistohallituksen ideologinen muutos on kyseessä.

Hallitus on päättänyt kevään 2020 kehysriihessä, että yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksia leikataan 64 miljoonaa euroa vuoden 2023 alusta. No, tämä ei varmasti tule helpottamaan terveydenhuollon alaa, joka kärsii jo nyt ruuhkista, työntekijäpulasta ja tästä hoitajien pakkorokotuslaista, jolla hallitus on jo sitä kurjistanut, ja toivon, että se lakkaisi hyvin nopeasti eikä sitä jatketaisi ensi vuonna.

Mutta poimin täältä vähän näitä ehdotuksia. Itse koen negatiivisena esimerkiksi sen, että fysioterapiaa, sädehoitoa ja sytostaattihoitoa sairaanhoidotoimenpiteinä ei enää korvattaisi yksityisellä puolella. Eli hoidon ja tutkimuksen korvaukset poistuisivat joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, ja niitä poikkeuksia ovat hammaslääkäri, psykiatrian erikoislääkäri sekä suu- ja leukakirurgian erikoislääkärien määräämät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset, jotka säilyisivät korvattavina, mutta sitten on paljon muita, jotka jäävät pois.

Lausuntopalautteesta sen verran, että suurin osa lausunnonantajista vastusti esitettyjä säästöjä yksityisen sairaanhoidon korvauksiin tai suhtautui niihin hyvin kriittisesti. Useiden lausunnonantajien mukaan korvauksia tulisi ennemminkin korottaa vastauksena tähän hoitovelkaan. Edustaja Risikko tuossa juuri kertoi esimerkin, kuinka paljon on esimerkiksi hammashoidosta syntynyt korona-aikana hoitovelkaa.

Suomen Yrittäjät on lausunut seuraavasti: ”Tällä erää julkinen sektori on kuormittunut sosiaali- ja terveystalouden osalta. Tästä syystä Suomen Yrittäjät vetoaakin hallitukseen ja toivoo, ettei tätä muutosta viedä läpi. Tämä tulee kasvattamaan kustannuksia, vaikeuttamaan hoitoon pääsyä sekä vähentämään yritysten määrää Suomessa.”

Lääkäripalveluyritykset ry on lausunut seuraavasti: ”Jos sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksia eli Kela-korvauksia leikataan esitetyllä tavalla, hakeutuu osa palveluntarvitsijoista julkisen sektorin asiakkaaksi. Tämä aiheuttaa sen, että julkisen sektorin palvelukysyntä sekä jo nyt ylipitkät hoitojonot ja -velka kasvavat entisestään.”

Suomen Silmälääkäriyhdistys sekä Lääkäriliiton silmälääkärien alaosasto ovat nostaneet esiin, että raportin esittämä arvio siitä, että merkittäviä potilassiirtymiä ei tulisi, on epärealistinen. Siirtyvien potilasmäärien vuoksi on oletettavaa, että arvioitut säästöt muuttuvat kustannuksiksi. Taustaraportti monikanavarahoituksesta loppuu oudosti toteamukseen, että korvausten lopettaminen lisää kysyntää optikolla, ja kuitenkin ihan oikeasti silmäsaairaiden lainmukainen oikea tutkimus- ja hoitopaikka on lääkärin vastaanotto eikä optikko. Lainsäädännön mukaan optikko ei voi itsenäisesti edes tutkia silmänsairautta potevaa tai sellaiseksi epäiltyä, eikä heillä ole koulutusta ja osaamista sellaiseen.

Sitten tämä koskee myös maaseutua vahvasti. On oletettavaa, että korvausjärjestelmän lopetus karsii palveluita syrjäseudulta entisestään ja keskittää ne suurimpiin asutuskeskuksiin.

Vielä huomiona tämä yhteenveto: ”Esityksellä ei tulla todennäköisesti saavuttamaan sillä tavoiteltuja säästöjä, vaan se tulee todennäköisesti johtamaan täysin päinvastaiseen lopputulokseen. Hoitotakuun kiristymisen seurauksena ennakoitua merkittävästi enemmän aikaisemmin yksityistä terveydenhuoltoa käyttäneitä potilaita hakeutuu julkiseen terveydenhuoltoon, joka ruuhkautuu. Tämän seurauksena palveluita joudutaan hankkimaan yksityi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

seltä sektorilta palveluseteleillä, mikä on yhteiskunnalle kalliimpaa kuin Kela-korvausten maksaminen olisi.” — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

18.26 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Äsken ministeri Sarkkinen esitteli pari hyvää hallituksen esitystä, mutta nyt ei osunut kohdalleen kyllä sanonta ”ei kahta ilman kolmatta”, koska tilanne on se, että tämä esitys on kyllä oikeasti, voisiko sanoa, melkein luokaton.

Tässä ehkä haetaan sitä, että yksityiseltä puolelta saataisiin siirrettyä hommat julkiselle puolelle, mutta ei ajatella yhtään sitä, että tuskinpa henkilöstö tulee siirtymään. En jaksa uskoa, että yksityisen puolen hoitajat lähtevät siirtymään isommissa määrin enää takaisin julkiselle puolelle, ja se tarkoittaa sitä, että he hakeutuvat sitten mieluummin ihan toisiin töihin. Kun tilanne on se, että meillä on huutava pula tällä hetkellä hoitohenkilökunnasta muutenkin, niin tällaisilla jutuilla me ei tehdä muuta kuin aiheutetaan vain huomattavasti ongelmia tähän saatavuuteen.

Täällä on aika moni edustaja tuonut esiin ideologiset syyt, ja en voi välttyä siltä samalta ajatukselta, koska en löydä, en vain löydä millään sitä juttua, mikä tässä on niin kuin se järki, miksi lähdetään tällaista hommaa tekemään. Kela-korvaus on kuitenkin toiminut Suomessa todella pitkään ja todella hyvin. Enemminkin sen Kela-korvauksen suuruus ei aina ole välttämättä ollut sitä tasoa, mitä sen pitäisi olla, mutta siinäkin tietysti on taloudelliset ongelmat, että mitä tahansa se ei voi olla.

Pakko on ihmetellä, miten tällainen esitys oikeasti todellakin tähän saliin tulee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho.

18.28 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä Kela-korvausten leikkaaminen 64 miljoonalla eurolla johtaa kasvaviin hoitojonoihin ja vaikeuttaa ennen kaikkea pienituloisten, pitkäaikaissairaiden, vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden mahdollisuuksia päästä oikea-aikaiseen hoitoon. Esitys Kela-korvausten leikkauksesta myös tilanteessa, jossa meillä on Suomessa mittavat hoitojonot, henkilöstö on ollut erittäin suuren työkuorman alla ja henkilöstön saatavuus on vaikeutunut, on yksinkertaisesti järjetön ja vastuuton. Myös poliittisilla päättäjillä pitää olla vastuu niistä lakiesityksistä, mitä antaa, ja tällaisessa terveydenhuollon kriisin tilanteessa, missä me tällä hetkellä olemme, tämä esitys pahentaa entisestään tilannetta julkisessa terveydenhuollossa.

Jos menette kysymään keneltä tahansa julkisessa terveydenhuollossa olevalta sote-työntekijältä, mitä mieltä he tästä ovat, niin ette varmasti halua edes kuulla sitä vastausta. Tämä ei saa lainkaan ymmärrystä. Se ajatus, että jotenkin työntekijät siirtyisivät sitten sieltä yksityiseltä julkiseen terveydenhuoltoon, on aivan absurdi. Käytännössä ihmiset jäävät ilman hoitoa.

Meillä on esimerkiksi naistentautien ja synnytyksen gynekologien vastaanottokäyntejä melkein 400 000 vuodessa yksityisellä sektorilla, silmätaudeissa vähän alle 500 000, ja nämä ihmiset eivät ole mitään varakkaita ihmisiä. Suurin osa heistä on eläkeläisiä, vähävaraisia, keskituloisia. He maksavat siitä itse suurimman osan, mutta yhteiskunta tulee edes vähän siinä vastaan, ja he eivät ole kuormittamassa julkista terveydenhuoltoa. Toki näitä silmälääkäri- ja gynekologipalveluita ei julkiselta terveydenhuollosta edes saisi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Tässä samaan aikaan, kun tämä esitys on annettu eduskunnalle, käsittelemme myös esitystä rajat ylittävästä terveydenhuollosta. Eli hallitus on antanut esityksen, että jos menet hakemaan ulkomailta hoitoa, valtio maksaa viulut yksityisellä toteutetusta hoidosta esimerkiksi Virossa tai Ruotsissa, mutta Suomessa et saa yksityisellä käynnistä yhtään mitään. Onko tämä kansalaisten yhdenvertaisuutta, kysyn vain.

Aika on lopussa, mutta lisään vielä, kun täällä kritisoitiin, että on aikaisemmin leikattu Kela-korvauksia. Näin on, mutta se oli tilanteessa, jossa tiedettiin, että meillä oli tulossa sote-muutos, joka sisältää valinnanvapauden elementit, että ihmisillä on mahdollisuus valita yksityisen ja julkisen terveydenhuollon välillä. Mutta nyt tässä sote-uudistuksessa ei ole sitä mahdollisuutta. Parlamentaarinen työryhmä oli nimenomaan sitä mieltä, että Kela-korvauksiin ei kannata nyt koskea tässä isossa sote-muutoksessa, ei edes pilotoida, koska tämä sisältää niin suuria riskejä. Toivottavasti tämä esitys ymmärretään vetää eduskunnasta pois.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.